

РЕШЕНИЕ

№ 73

гр. Варна, 17.02.2026 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

ОКРЪЖЕН СЪД – ВАРНА в публично заседание на двадесет и шести януари през две хиляди двадесет и шеста година в следния състав:

Председател: Мария К. Терзийска

при участието на секретаря Албена Ив. Янакиева
като разглежда докладваното от Мария К. Терзийска Търговско дело № 20253100900367 по описа за 2025 година

за да се произнесе взе предвид следното:

Производството по делото се разви по искова молба на „Юробанк България“ АД, с която са предявени иски по реда на чл. 422 ГПК, за установяване съществуването на вземане против ответника Г. С. Г. по издадена Заповед № 5139/16.09.2024г. за изпълнение на парично задължение, в производството по ч.гр.д. № 10634/2024г. по описа на ВРС, за следните суми: 56798.19 лева – главница по договор за потребителски кредит № ***** от 01.03.2023 г., ведно с лихвата от сезиране на заповедния съд – 16.08.2024 г., до окончателното изплащане на задължението, възнаградителна лихва в размер на 3479.13 лева за периода 01.11.2023 г. – 26.05.2024 г.; 3423.14 лева – мораторна лихва за периода 01.11.2023 г. – 04.08.2024 г.

В исковата молба „ЮРОБАНК БЪЛГАРИЯ“ АД твърди, че по силата на договора за кредит от 01.03.2023 г., сключен с ответника Г. С. Г., е предоставила на последния сума в размер на 60 000 лева – кредит за текущо потребление със срок на издължаване 01.03.2031 г. За кредита е приложена годишна лихва за първите шест месеца от срока при фиксиран ГЛП в размер на 4.99%, а от седмия месец до крайния срок възнаградителната лихва е изчислена при прилагане на ПГЛП плюс фиксирана надбавка в размер на 4.34%. Сочи, че за референтен лихвен процент по договора се ползва референтния лихвен процент ПРАИМ на банката за необезпечени кредити в съответната валута. Изрично настоява, че от момента на сключване на договора за кредит до обявяването му за предсрочно изискуем, размерът на възнаградителната лихва не е променян, т.е. прилаган е в размер на 4.99%. По отношение на мораторната лихва посочва, че същата е начислена за периода на забава върху всички падежирали, непогасени вноски за главница, поради предсрочната изискуемост на задълженията.

На 02.10.2023 г. кредитополучателят е преустановил плащане на вноските за главница, а на 01.11.2023 г. и за лихви, с което е изпаднал в забара.

Поради формирано просрочие на вноски, банката е направила кредита предсрочно изискуем от 26.05.2024 г. с връчена покана до длъжника, в която е даден срок за доброволно изпълнение. Воля за предсрочна изискуемост се изразява и с депозирането на ИМ, при нарочно изявление в тази насока.

Поради горното е иницирано заповедно производство за сумите по установителния иск, за които е издадена заповед за изпълнение по чл. 417 от ГПК, а поради връчване на заповедта на длъжника с прилагане на чл. 47 от ГПК и след указания на заповедния съд е предявен и настоящия иск.

Правна квалификация на правата: чл. 422 ал.1 от ГПК, вр. чл. 430, ал.1 от ТЗ.

Назначеният на ответника особен представител, оспорва основателността на иска. Счита, на първо място, че банката е отпуснала кредита необосновано и без задължителната предварителна оценка на платежоспособността на получателя, включително ако се проследи историята на записванията по партидите в ТР, на двете дружества, в които е съдружник ответника. Освен това оспорва изобщо превод на сумата по кредита по сметка на потребителя, още по-малко заплащане от страна на банката на задължения на кредитополучателя към други финансови институции, така както е разписано в договора, че да се дължи връщане на суми.

Оспорва се и настъпилата предсрочна изискуемост като в тази връзка се настоява, че потребителят не е надлежно уведомен от банката (при анализ на представените в тази връзка доказателства), уведомление при приложение на чл. 47 от ГПК няма значение на лично връчване в този случай, а изявлението за предсрочна изискуемост, отправено с ИМ няма обвързващо за ответната страна действие, когато се представлява от особен представител. След като към датата на заявлението предсрочна изискуемост не е настъпила, кредиторът може да претендира единствено падежирали вноски, но не и остатъкът. В условия на евентуалност сочи, че ако се приеме предсрочна изискуемост е настъпила след датата на сезиране на заповедния съд, то искът по чл. 422 от ГПК е недопустим, тъй като в този случай ищецът следва да заяви осъдителна претенция.

В съдебно заседание всяка от страните поддържа собствените си аргументи и по същество на правния спор. Особеният представител на ответника доразВИ. аргументи в писмена защита. Твърди, че отсъствие на извършена от банката оценка на платежоспособността на кредитополучателя съставлява бездействие, способствало за невъзможна събираемост на вземанията, поради което и ищецът следва да понесе вредите от собственото си поведение, защото сам е допринесъл за настъпването им (чл. 51 ал.2 от ЗЗД). РазВИ. подробни аргументи в тази връзка, анализирайки доходите на ответника и невъзможността му изначално да изпълни задълженията си, доколкото не отговаря на изискване по чл. 11, ал.1 от договора. Настоява да се кредитира и заключението по ССЕ, от което е видно, че банката многократно е променяла лихвения процент без уведомяване на кредитополучателя, а на експерта не са представени доказателства за основанията на тези промени. Поддържа, че искът следва да се отхвърли, в условията на евентуалност присъдят само падежирали вноски, без лихви.

Съдът, като съобрази предметните предели на производството, след съвкупен анализ на доказателствения материал по делото намира за установено следното от **фактическа страна**:

В производството по ч.гр.д. № 10634/2024 г. на ВРС е издадена Заповед № 5139/16.09.2024г. за изпълнение на парично задължение, по заявление на „Юробанк България“ АД против Г. С. Г., за следните суми: 56798.19 лева – главница по договор за потребителски кредит № ***** от 01.03.2023 г., ведно с лихвата от сезиране на заповедния съд – 16.08.2024 г., до окончателното изплащане на задължението, възнаградителна лихва в размер на 3479.13 лева за периода 01.11.2023 г. – 26.05.2024 г.; 3423.14 лева – мораторна лихва за периода 01.11.2023 г. – 04.08.2024 г. и разноски.

Заповедта е връчена на длъжника в хипотезата на чл. 47 ал.5 от ГПК и в указания по Определение № 6778/22.05.2025 г. срок, заявителят е предявил и настоящата искова молба.

Съдът е уведомил страните, че отсъстват безспорни факти по делото.

От писмените доказателства и заключението по ССЕ, което съдът кредитира като обективно и компетентно дадено, се установява, че страните са встъпили в правоотношение по договор за потребителски кредит №***** от 01.03.2023 г., по силата на който банката е отпуснала на кредитополучателя сума в размер на 60 000 лева за текущи нужди, със срок на издължаване, видно от погасителния план – 01.03.2031 г. От представеното от ищеца движение по банковата сметка на ответника (л. 83 и сл. по делото) е видно, че сметката на ответника, обслужваща кредита е заверена със сумата от 60 000 лева на 01.03.2023 г., с което съдът приема, че кредитът е усвоен, противно на соченото от ответната страна.

В чл. 1, ал.3 от договора е предвидена възможност част от сумите да служат за погасяване на действащи кредити в други финансови институции като изрично е уточнено, че ако такИ. са налични, то кредитополучателят дава съгласие след заверяване на сметката, по която ще се отпусне кредита, банката да нареди плащанията към третите лица. Последните са индивидуализирани в същия текст от договора, както и конкретните суми в лева, и договорите. Представени са три броя преводни нареждания за суми към третите ЮЛ, посочени в чл. 1, ал.3 (л. 85-87 по делото), съобразно постигнатите между страните уговорки, а експертът е посочил, че е извършено плащане и на суми към четвъртото ЮЛ, след което кредитополучателят е изтеглил на каса 40 000 лева.

От заключението по ССЕ се установява още, че кредитът е обслужван редовно от потребителя до 01.10.2023 г. Вноската с падеж 01.01.2023 г. е заплатена с просрочие и частично на 30.10.2023 г. След тази дата е преустановено плащане.

Изготвени от вещото лице са варианти на дълга в хипотеза на предсрочна изискуемост, респективно отсъствие на такава с посочване на падежирали вноски до заявлението и лихвите върху тях. Посочени в приложение № 2 към заключението са и заплатените суми и отнасянето им към погасяване на главница, лихви, такси и застраховки.

Според чл. 3, ал.1 от договора, кредитополучателят дължи възнаградителна лихва на банката за първите шест месеца от срока на издължаване във фиксиран размер от 4.99%, а от седмия месец – лихва при прилагане на променлив референтния лихвен процент (РЛП) „Прайм“ и фиксирана договорна надбавка в размер на 4.34%. Посочено е, че РЛП към датата на сключване на договора е 0.65%. в чл. 3, ал.5 е отчетено, че кредитополучателят е запознат с възможността за изменение на РЛП, както и

че промяната се обявява на интернет страницата на банката и се прилага за следващи плащания. В чл. 3, ал.9 е посочен ГПР в размер на 7.28% както и общо дължимата сума от кредитополучателя към датата на сключване на договора, а в чл. 3, ал.10 са посочени допускания при изчисляване на ГПР. В следващата алинея на цитираната разпоредба е фиксирано, че договорът е сключен при преференциални условия, а именно кредитополучателят да осигурява постъпването на средства в размер на цялото трудово възнаграждение или пенсия по посочената сметка в банката в размер не по-малък от 1500 лева и да заплаща застрахователни премии по групова застраховка „Защита на плащанията“ с посочения от банката застраховател.

Според текста на чл. 20, ал.1 от договора банката има право едностранно да преустанови прилагане на преференциални условия при настъпване на някоя от хипотезите по т.1-т.3 (възнаграждението, което осигурява кредитополучателя по сметката е под 1500 лева, потребителят прекратява ползване на пакетни програми, същият не плаща вноски по застрахователната полица). на разпоредбата с прилагане на автоматично увеличена надбавка към уговорената договорна надбавка.

Противно на твърденията на ищеца, според заключението по ССЕ, банката е изменяла начислените лихвени проценти едностранно като от 01.09.2023 г. е приложена надбавката по чл. 20 ал.2, а от 01.05.2024 г. и тази по чл. 20 ал.3. Отделно, от 01.06.2023 г. банката е увеличила РЛП „Прайм“ за кредити в лева на 1.35%. Следващо увеличение експертизата констатира на дата 03.07.2023 г. на 2.5%. Отразено е, че промените са обявени на интернет страницата на ищеца и са приложени (л.21 от заключението, л. 161 по делото).

Вещото лице е установило, че банката начислява законна лихва за просрочие плащанията като за периодите на просрочие на падежирала главница начислява и договорна лихва. Отделно са удържани и такси за действия по ограничаване на негативни последици при просрочие, които в размери са посочени на стр.24 от заключението (л. 162 гръб по делото).

В чл. 5, т.1, от договора е предвидено заплащане от страна на потребителя на такса за оценка на кредитоспособността в размер на 600 лева. Тази сума, както сочи ССЕ (л.19 от заключението, л. 160 по делото) е удържана на датата на сключване на договора за кредит – 01.03.2023 г. Отделно, в чл. 5, т.1 от договора „Юробанк България“ АД, е предвидила месечна такса за управление на кредита при условията на сключения договор за сметка, с размер към 01.03.2023 г. - 3.50 лева.

Въз основа на фактологията, съдът приема за **установено следното:**

Съдът приема, че е възникнало правоотношение по договор за потребителски кредит между ищец и ответник от дата 01.03.2023 г. Поради засилената потребителска защита и в изпълнение на задълженията си служебно да следи за действителност на договора, съдът констатира, че са налице основания за неговата недействителност. Договорът съдържа елементи по чл. 11 от ЗПК. Лихвеният процент е от фиксирана надбавка и определен референтен лихвен процент (РЛП) и всяка промяна, както сочи заключението по ССЕ е била обявявана на интернет страницата на кредитора, съответно на изискването по чл. 14 ал.3 от ЗПК. Методологията за определяне на РЛП е подписана от кредитополучателя и съдържа ясна и разписана изчислителна процедура. Тази методика е посочена в текстовете на договора (чл. 3, ал.1 – 7 от договора). Към договора е представен погасителен план, посочен е

лихвеният процент по кредита, условията за прилагането, РЛП, периоди на промяната (чл. 3 от договора). Посочени са и разходите за откритие на сметка за обслужване на кредита съгласно изискването на чл. 11, ал.1 т.14 от договора както и дължимата сума.

По отношение на годишния процент на разходите (ГПР) следва да се посочи, че съгласно чл. 19, ал.1 от ЗКП, същият отразява общите разходи по кредита за потребителя, настоящи или бъдещи (лихви, преки и косвени разходи, комисионни, възнаграждения и т.н.), изразени като годишен процент от общия размер на предоставения кредит. Според чл. 19 ал.2 от закона, ГПР се изчислява по формула съгласно приложение № 1 към ЗПК, като се вземат предвид посочените в него общи положения и допълнителни допускания. Годишният процент на разходите е величина, чийто алгоритъм е регламентиран в Закона за потребителския кредит. Приемането на методика за изчисляване на разходите по кредита по начин, различен от предвидения от законодателя, е недопустимо. В случая в чл. 3, ал.9 от договора за потребителски кредит е отразено общо, че ГПР е 7.28%, но не е отразено по какъв начин е формиран, какви компоненти включва. Бланкетното посочване единствено на крайния размер на годишния процент на разходите, както и общото посочване на взетите предвид допускания, чрез механично преписване на част от фигуриращите в приложение № 1, т.3 към ЗПК текстове, обуславя невъзможност да се проверят индивидуалните компоненти, от които се образува, и дали те са в съответствие с нормата на чл. 19, ал. 1 от Закона за потребителския кредит. Целта е на потребителя да се предостави пълна, точна и максимално ясна информация за разходите, които ще дължи във връзка с кредита, за може да направи осведомен и икономически обоснован избор дали да сключи договора. Особено в случая, като се има предвид, че освен всичко друго, сключването на застраховка е задължителен елемент от условията за отпускане на кредит при преференциални условия (чл. 3, ал.11 от договора). Тук трябва да се отчете разрешението, дадено от СЕС по дело С-714/22 по тълкуването на чл. 3, буква Ж от Директив. 2008/48/ЕО на ЕП и на Съвета от 23.04.2008 г. относно договорите за потребителски кредити и за отмяна на Директив. 87/102/ЕИО на Съвета, в смисъл, че разходите за допълнителни услуги, които са уговорени към договор за потребителски кредит и дават на закупилия тези услуги потребител приоритет при разглеждане на искането му за отпускане на кредит и при предоставяне на разположение на заетата сума, както и възможността да се отлага изплащането на месечните вноски или да се намалява техният размер, попадат в обхвата на понятието „общи разходи по кредита за потребителя“ по смисъла на тази разпоредба, а оттам и на понятието „годишен процент на разходите“ по смисъла на посочения член 3, буква и), когато закупуването на посочените услуги се оказва задължително за получаването на съответния кредит или те представляват конструкция, предназначена да прикрие действителните разходи по този кредит.

Затова, за да се съответства на чл. 11, ал. 1, точка 10 от Закона за потребителския кредит, в договора за потребителски кредит следва да се отрази не само цифрово процента, но и изчерпателно да се изброят всички разходи, които длъжникът ще прави, отчетени при формиране на годишния процент на разходите. В настоящия договор такава яснота отсъства.

Клаузите на договора за потребителски кредит трябва да са ясни и разбираеми не само от граматическа гледна точка, но и да дават възможност

на потребителя да предвиди икономическите последици от сключване на договора. Това не е факт, поради което и нарушението е съществено. Съдът счита, че императивното изискване на чл. 11, ал. 1, точка 10 от Закона за потребителския кредит не е спазено, доколкото ГПР е посочен като процент, но не са отразени основните данни, послужили за неговото изчисляване.

Така, според чл. 22 от Закона за потребителския кредит, когато не са спазени изискванията, в частност на чл. 11, ал. 1, т. 10, договорът за кредит е недействителен. Съгласно чл. 23 от ЗПК, в този случай кредитополучателят дължи връщане на чистата стойност на получената сума, без възнаградителни и мораторни лихви и такси.

Дължимата сума е изчислима от съда при ползване на заключението по ССЕ (Приложение № 2), в което са отразени плащанията и извършените погасявания на недължими вноски.

От общо предоставената главница в размер на 60 000 лева трябва да се приспадне на първо място сума в размер на 600 лева, събрана неправомерно на дата 01.03.2023 г. като такса за оценка кредитоспособността, каквато кредиторът не може да събира съгласно чл. 10а ал.2 от ЗПК и доколкото съставлява такава по усвояване на кредита. Освен тази сума, като лихви, в това число договорни и наказателни, както и застраховки е събрана сума в общ размер на 2446.95 лева, която също, която следва да се приспадне от дължимата главница. За погасяване на главница, потребителят е заплатил общо сумата от 3201.81 лева.

Така, остатъчната чиста стойност на главницата възлиза на 53751.24 лева, която и подлежи на възстановяване от потребителя и за която сума предявеният установителен иск по чл. 422 ал.1 от ГПК е доказан по основание и размер. За горницата до заявената за установяване сума по главницата, както и за договорните и лихви за забава, исковете ще бъдат отхвърлени. Лихва за забава се присъжда от заявлението.

Неоснователно е възражението, направено от особения представител за недължимост на суми поради неизпълнение от страна на банката на задълженията ѝ за предварителна оценка кредитоспособността на потребителя. Действително, няма никакви данни по делото (ответникът не изпълни и указанията на съда по чл. 190 от ГПК) да е направена адекватна оценка по този показател, но евентуални нарушения на чл. 16 и сл. от ЗПК не са въздигнати нито като основание за недействителност, нито могат да изключват престацията на потребителя. С оглед възприетия извод, съдът не обсъжда аргументите на ответника по отсъствието на предсрочна изискуемост, респективно плащане само на падежирали вноски.

Разноски при този изход от спора се следват на двете страни, но от ответника не са извършени такива. Възражението за прекомерност на адвокатското възнаграждение, заплатено за проц. представителство на ищцовата страна се преценява като основателно като се съобразява, практиката на СЕС в тази насока, отсъствието на фактическа и правна сложност (особено с оглед служебното задължение на съда да следи за прилагане на императивни норми, включително за неравноправни клаузи), приключване на делото в две съдебни заседания, отсъствие на проц. представител на ищцовата страна. Поради това за исковото производство, адекватен размер на възнаграждението се явява този, равен на определения на особения представител в размер на 5 000 лева, респективно с ДДС – 6000

лева, който ще се възложи в тежест на потребителя. За заповедното, като се съобразяват горните критерии както и факта, че обемът на работата не се констатира да е в зависимост от размера на заявената сума, съдът счита за адекватен на положения труд от адвоката размер на възнаграждението от 1000 лева, а с ДДС – 1200 лева.

Разноските следва да бъдат посочени в евро, с оглед ЗВЕРБ. За заповедното производство на банката се присъждат от общо сторените, сума в размер на 1067.36 евро (3606.43 лева), а за исковото – от общо сторени разходи за държавна такса, възнаграждение за особен представител и експертизи в размер на 3850.16 евро и адвокатско възнаграждение в размер на 3067.75 еро, се присъждат общо 5836.36 евро.

Водим от горното, съдът

РЕШИ:

ПРИЕМА ЗА УСТАНОВЕНО, по предявения от **„ЮРОБАНК БЪЛГАРИЯ“ АД, ЕИК 000694749, гр. София**, иск с правно основание чл. 422 вр. чл. 415 от ГПК, че в полза на ищеца съществува вземане против **Г. С. Г., ЕГН *******, гр. Варна, по издадена Заповед № 5139/16.09.2024г. за изпълнение на парично задължение, в производството по ч.гр.дело № 10634/2024г. по описа на ВРС, за сумата от **53751.24 (петдесет и три хиляди седемстотин петдесет и един и 0.24) лева**, чиста стойност на главница по договор за потребителски кредит № ***** от 01.03.2023 г., ведно с лихвата от сезиране на заповедния съд – 16.08.2024 г., до окончателното изплащане на задължението, като отхвърля иска за главницата за горницата до претендираната 56798.19 лева, както и отхвърля исковете за приемане установено съществуването на вземане за възнаградителна лихва в размер на 3479.13 лева за периода 01.11.2023 г. – 26.05.2024 г. и 3423.14 лева – мораторна лихва за периода 01.11.2023 г. – 04.08.2024 г.

ОСЪЖДА Г. С. Г., ЕГН *****, гр. Варна, да заплати на **„ЮРОБАНК БЪЛГАРИЯ“ АД, ЕИК 000694749, гр. София**, сумата от 1067.36 (хиляда шестдесет и седем и 0.36) евро, разноски в заповедното производство за държавна такса и адвокатско възнаграждение, както и сумата от 5836.36 (пет хиляди осемстотин тридесет и шест и 0.36) евро за исковото производство, на осн. чл. 78, ал.1 от ГПК.

Решението може да се обжалва пред Апелативен съд Варна в двуседмичен срок от връчването му на страните.

Съдия при Окръжен съд – Варна: _____